

Monumentnummer*: 529728

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 12 juli 2010
Kadaster deel/nr 82938/108

Woonplaats* Arnhem
Gemeente* Arnhem
Provincie* Gelderland

Locatiennaam Arnhem
Locatieomschrijving Deelen/Vrijland-Noord

Kadastrale gemeente* Arnhem
Sectie* A
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 1294

Omschrijving**

Inleiding

Gebouw 12 ligt vrijstaand aan de oostzijde van de oostelijke noord-zuid gerichte laan op Vrijland-Noord, ten zuiden van nummer 20. De daknok strekt zich uit van oost naar west en staat haaks op de weg. Gebouw 12 is een in 1941 als 'Sonderbau' tot stand gekomen militair gebouw met technische functie (magazijn) en is op macroniveau onderdeel van een grote militaire vliegveldstructuur uit de jaren 1940-1945, op mesoniveau van een ijl complex van in een rechthoekig-geometrische structuur geplaatste gebouwen, en hierin op microniveau van enige in directe aansluiting op die ruimtelijke structuur in lineair verband geplaatste panden.

Omschrijving

Eenlaags, relatief breed, met ca. 50 cm dik buitenmuurwerk uitgevoerd bakstenen MILITAIR GEBOUW MET TECHNISCHE FUNCTIE (magazijn) op een overwegend rechthoekige plattegrond en gedekt door een met gemengde gegolfde opnieuw verbeterde holle (Hollandse) pannen belegd en aan beide kopse zijden afgewolfd zadeldak, met in het dakvlak van beide langsschilden langgerekte, in metaal en glas uitgevoerde dakraamstroken. Aan het oostelijk einde van beide langsegevels een onder verlengd dakschild gebrachte aanbouw, niet symmetrisch uitgevoerd. In de zuidelijke langsegevel / hoofdgevel een viertal grote gevelopeningen, gescheiden door drie tot de dakvoet opgaande muurdammen, waarin moderne verticaal openende roldeuren; rechts hiervan een venster onder rollaag,

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

waarin een door roeden in achten verdeeld valraam en een toegangsopening onder hanenkam, met in vieren verdeeld bovenlicht en deur met hoog raam. Rechts hiervan de aanbouw, waarin in linker zijgevel een toegangsopening onder rollaag en een deur met hoog raam. De noordelijke langsegevel bevat een achttal vensteropeningen onder rollaag en met door roeden in achten verdeelde valramen. Links hiervan een toegangsopening onder hanenkam met in vieren verdeeld bovenlicht en houten deur; bouwsporen rond deur. Links de aanbouw, waarin bouwsporen en twee relatief recente toegangsopeningen; de linker met een enkele, de rechter met dubbele houten deuren, waarin een hoog glas; in lessenaarsdak een zinken ventilatiekanaal. De asymmetrische oostelijke kopgevel bevat vijf vensteropeningen onder rollaag en met betonnen kalf, waarin boven achtruits valramen en onder dubbele houten naar binnen openende vierruits draairamen, de linker twee beneden het kalf voorzien van plaatstalen luiken met groen en wit geschilderd lijstmotief; rechts hiervan tegen de gevel een kleine bakstenen aanbouw onder een lessenaarsdak in golfplaat, voorzien van toegangsopening met dubbele deuren in ijzeren hekwerk. Op zolderverdiepingniveau vier vensteropeningen met in achten verdeelde valramen. Gevel rechter aanbouw op hoek met zuidgevel kennelijk nieuw opgemetseld. In symmetrische westelijke kopgevel links en rechts een vensteropening onder rollaag en met door roeden in achten verdeelde valramen en centraal een, blijkens bouwsporen, verkleinde toegangsopening, met dubbele naar buiten openende deuren. Mastgoten en wit geschilderde windveren. Het interieur deels gemoderniseerd. Er zijn voor de bouwtijd kenmerkende onderdelen, zoals binnenramen en geschilderde lambrisering.

Waardering

MILITAIR GEBOUW MET TECHNISCHE FUNCTIE (magazijn), van algemeen belang als relatief gaaf onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: architectuurhistorische, stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de op locale vormen geïnspireerde traditionalistische bouwtrant, uit de voor de bouwtijd kenmerkende onderdelen en details, uit de kunstmatig opgezette en sterk bij de vooraf bestaande ruimtelijke inrichting aansluitende geometrische nederzettingsstructuur en de hierbinnen tot in detaillering doorgevoerde camouflage, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement, en uit de onderlinge verwantschap van de hierbij toegepaste vormen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bijgebouwen

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument